

att Riksdagen, för den händelse Kongl. Maj:t skulle finna skäl att förståndiga sitt och rikets Kommerskollegium att med iakttagande af alla de förbättringar, som nu kunna åstadkommas, skyndsamt upprätta nya formulär för insamlande af primäruppgifterna till de statistiska redogörelser, som af nämnda kollegium utarbetas, beslutar, till betäckande af de med utarbetandet af formulären och med tryckning af blanketter m. m. förenade kostnader, ställa till Kongl. Maj:ts förfogande ett extra anslag för en gång af tre tusen (3,000) kronor.

Om remiss af denna motion till Stats-Utskottet anhålles.

Stockholm den 16 Januari 1886.

J. H. G. Fredholm.

N:o 10.

Herr R. Gustafsson: *Om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till lag om bevilning af gåfva, arf, fideikommiss och testamente.*

Att nu gällande skatteförhållanden innebära orättvisor mot dem, som minst ega, torde icke kunna förnekas. Visserligen hafva under de senaste decennierna vidtagits reformer för att lätta bördorna för de af skatterna tyngst drabbade samhällsmedlemmarne, men dessa reformers förmåga att afhjelpa missförhållandena är ej af den betydighet, som man föreställt sig. Genom existensminimums höjande och några personliga skatters afskaffande har största vinsten varit, att lagstiftarne

visat sig vilja gå i rätta riktningen; men genom några få kronors förminskad direkt skatt har väl dock ej vunnits någon nämnvärd förbättring i de obemedlades lefnadsvillkor. För att verka derhän måste skattereformerna vara mera omfattande och djupgående och hafva till syfte att på allvar söka bot för det tilltagande samhällsöndan, som nu så bjert visar sig deri, att en ringa del af samhällets medlemmar, utan att behöfva arbeta, lefver i öfverflöd, under det att det stora flertalet af befolkningen med mödosamt arbete knappt kan skaffa sig bröd för dagen.

Att i någon mån utjemna dessa missförhållanden kan ej ske på annat sätt, än att de skatter, som folket måste utgöra för de gemensamma statsändamålen, progressivt fördelas efter den olika förmågan att bära dem, och att derigenom en hämsko lägges på kapitalets benägenhet att samla sig och qvarblifva på några få händer.

Hvarje gång förslag framställts, att genom progressiv beskattning i högre mån söka träffa de större inkomsterna och kapitalen än de mindre, har man alltid mötts af ropen: Detta är ju att döda företagsamhetsandan, att hejda arbetsifvern, att till förmån för lättjan och slöheten beskatta arbetshågen och skickligheten, att taga bort den förnämsta driffjedern till mensklighetens utveckling, som är människans sträfvan att höja sig till oberoende och förskaffa sig de lifvets njutningar, civilisationen bjuder.

Det ligger helt visst ett mått af sanning i dessa invändningar. Man bör därför ock med varsamhet gå fram på den progressiva beskattningens väg, då det gäller *inkomst af arbete och af kapital, som någon genom sitt arbete samlat sig*. Men annorlunda ställa sig förhållandena gent emot de kapital, som ärfvas, ty i de flesta fall kan väl sägas, att det ärfda kapitalet icke är lön för något arbete, någon högre företagsamhetsanda, större flit, skicklighet eller förmåga. Alltså, om man progressivt och högt beskattar de ärfda kapitalen, kunna icke några af här förut anförda invändningar göras med skäl.

Skattekomitén säger också i sitt utlåtande af 1882, att bland särskilda skatteformer, som utgjort föremål för komiténs öfverläggningar, har det knappast varit någon, om hvares lämplighet meningarna varit så odelade, som om arfskatten. Men komiténs förslag till förhöjande af arfskatten tager, enligt min mening, allt för stor hänsyn till skyldskapen i några fall, och i detta förslag äro procentsatserna progressiva endast med hänsyn till de ärfvandes närmare eller fjärmare släktskap med den som ärfves och med allt för ringa afseende på det ärfda kapitalets storlek, hvilket senare dock bör vara hufvudsaken, om man vill rätt-

vist beskatta öfverflödskapitalet och för staten vinna en inkomstkälla, som i nämnvärd mån kan bidraga till möjligheten att aflyfta eller lätta några af de indirekta skatter, som svårast tynga de obemedlade.

Den enda skyldskap, som man, enligt min mening, har goda skäl att gifva en förmånligare ställning än andra vid arfs utfallande, är den efterlemnade makens, ty en genom arbete förvärfvad och väl förvaltd förmögenhet bör anses som resultat af båda makarnes gemensamma sträfvan, hvarför de ock böra vid arfskifte hvar för sin giftorätt ega att utan för stora afkortningar njuta af sitt arbetes förtjenta lön.

Hvad åter bröstarfvingar beträffar, så kan väl icke annat än i undantagsfall om dem sägas, att de bidragit att samla den arfslott, som faller på deras del, hvarför ock från den synpunkten icke större frihet från arfskatt bör gifvas dem än andra mera oskylda arftagare. För öfrigt gifver erfarenheten vid handen, att det ärfda öfverflödet ofta förslöar, ja tillintetgör den sporre till arbete, som ligger i menniskans begär att förbättra sin ställning. Derför borde ock en klar-synt föräldrakärlek icke se någon orätt deruti, att barnen vid arfstillet icke, hvad öfverflödet beträffar, komma i någon af skatten till staten mindre berörd ställning än mera oskylda arftagare.

Rättvisan synes mig fordra, att en arfskatt uttages af arfslotten och icke af det samfälda arfvet. Bestämmas ett skattefritt minimum på det samfälda arfvet, så omintetgöres bestämmelsens mening genom det vexlande olika antalet af dem som dela arfvet. Men bestämmas ett skattefritt minimum för arfslotten, så vinnes ändamålet, som ju i så fall är, att icke beskatta det mindre kapital, som man anser böra åtnjuta skattefrihet.

Vill man verkligen komma från ord till handling och icke blott gifva sig sken af att vilja förbättra de obemedlades lefnadsvilkor, så skall helt visst en progressiv arfskatt kunna blifva ett af de medel, hvarigenom man, utan att förqväfva de olika anlagen eller tillintetgöra den sporre som eggjar till arbete, kan närma sig det eftersträfvansvärda målet: en jemnare fördelning af förmögenheten. Säga hvad man vill, måste dock till sist en sådan jemnare fördelning blifva den grundval, på hvilken samhället skall söka ett säkert fotfäste, om det vill blifva beständande vid de pröfningar, som framtiden bär i sitt sköte.

De motiv jag här antydt föranleda mig att föreslå,

det Riksdagen ville genom skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t måtte låta utarbete

och för en kommande Riksdag framlägga förslag till en progressiv arfslag, fotad hufvudsakligen på följande grunder:

Hvarje arfslott, som understiger ett tusen kronor, vare från bevillning fri.

Efterlevande makes giftorätt är från arfskatt befriad.

För hvarje annan arfslott af fast eller lös egendom, som öfverstiger ett tusen kronor och understiger fem tusen kronor, erlägges i bevillning 50 öre för hundra.

För den del af arfslott, som öfverstiger fem tusen och understiger tio tusen kronor, erlägges i bevillning 1 krona för hundra.

För den del af arfslott, som öfverstiger tio tusen och understiger 50,000 kronor, erlägges i bevillning 5 för 100.

För den del af arfslott, som öfverstiger 50,000 och understiger 100,000 kronor, erlägges 10 för 100.

För den del af arfslott, som öfverstiger 100,000 kronor, erlägges i bevillning 20 för 100.

För fideikommiss erlägges af en hvar, som tillträder fideikommitterad egendom eller såsom fideikommiss anslaget kapital, bevillning efter samma grunder som för arf.

För testamente af fast eller lös egendom, kapital eller fordringar, med full eganderätt till sjelfva egendomen eller kapitalet, erlägges progressiv bevillning efter samma grunder som för arf.

För gäfva af fast egendom, lösegendom eller kapital, med full eganderätt till sjelfva egendomen eller kapitalet, erlägges progressiv bevillning efter samma grunder som för arf.

Då genom införande af en sådan progressiv arfskatt, som den ofvan föreslagna, naturligt följer upphäfvande af nu gällande föreskrifter i bevillningsförordningens §§ 18 och 19 framgår häraf, att be-

frielse från bevilning för testamente eller gåfva till fromma stiftelser icke vidare skulle medgifvas.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 21 Januari 1886.

Richard Gustafsson.
